

Fornleifar í skipulagi

Agnes Stefánsdóttir
Deildarstjóri skipulagsmála
Fornleifavernd ríkisins

Kapellan við Straumsvík

Fornleifavernd ríkisins

- Stofnuð 15. október 2001
- Stjórnsýslustofnun undir stjórn menntamálaráðherra
- Starfar samkvæmt þjóðminjalögum, lögum um flutning menningarverðmæta til annarra landa og lögum um húsafriðun, auk ákvæða í skipulagslögum og lögum um mat á umhverfisáhrifum.

Hlutverk

- tryggja eftir föngum varðveislu menningarsögulegra minja í eigin umhverfi
- auðvelda aðgang og kynni þjóðarinnar af þeim
- greiða fyrir rannsóknum

Þjóðminjalögin (nr. 107/2001)

---

10. gr.

Fornleifum má enginn, hvorki landeigandi, ábúandi né nokkur annar, spilla, granda né breyta, ekki heldur hylja þær, laga né aflaga né úr stað flytja nema með leyfi Fornleifaverndar ríkisins.

...

Þjóðminjalögin (nr. 107/2001)

11. grein

...

Skylt er að fornleifaskráning fari fram áður en gengið er frá svæðisskipulagi, aðalskipulagi eða deiliskipulagi eða endurskoðun þess og skal sá sem ber ábyrgð á skipulagsgerð í samræmi við skipulagslög standa straum af kostnaði við skráninguna.

Hvað eru fornleifar?

9. grein Þjóðminjalaga:

Til fornleifa teljast hvers kyns leifar fornra mannvirkja og annarra staðbundinna minja sem menn hafa gert eða mannaverk eru á ...

Minjar 100 ára og eldri teljast til fornleifa, en heimilt er þó að friðlýsa yngri minjar

Túngarður

Hvað felst í fornleifaskráningu?

Kortlagning sýnilegra og “ósýnilegra” fornleifa á landsvísu í þeim tilgangi að varðveita menningarsögu þjóðarinnar.

Heimildaskráning sem er annars vegar skráning ritaðra heimilda og hins vegar skráning munnlegra heimilda.

Vettvangsskráning þar sem annars vegar er leitað að fornleifum sem talað er um í heimildum og hins vegar leitað að fornleifum sem eru óþekktar þ.e. engar heimildir eru til um.

Húshólmi á Reykjanesi

Hofstaðir í Garðabæ

Kúabót í Álftaveri

Af hverju?

- Markmið fornleifaverndar er að varðveita þversnið af menningarminjum landsins
  - Minjar sem eru lýsandi fyrir allar tegundir minja frá mismunandi tímum og einkennandi fyrir mismunandi handverk
  - Minjar sem eru einkennandi fyrir svæði, sveitarfélag, landshluta

Saman eiga þessar menningarminjar að gefa mynd af samfélagsþróuninni og hugsanlegum áhrifum frá umheiminum í gengum tíðina, þ.e.a.s. sögu Íslands frá landnámi til okkar daga

Aðalskipulag

- Undanþágur frá 11. gr. Þjóðminjalaga
- Ábyrgð sveitarfélags
- Umsagnir Fornleifaverndar
  - Hversu mikið hefur verið skráð
  - Friðlýstar fornleifar
  - Áætlun og stefna

Verndun menningarminja og ábyrgð
framkvæmdaraðila – hin sameiginlega ábyrgð

Þjóðgarðurinn við Lakagíga

Staða fornleifaskráningar

– Svæðisskipulag Miðhálandisins

- Skráning heimilda um fornleifar

» Skýrsla: Orri Vésteinsson.
Menningarminjar á miðhálandi Íslands.
Áfangaskýrsla. Fornleifastofnun Íslands
1996.

Þjóðgarðurinn við Lakagíga

- Hvaða fornleifum má búast við á vettvangi?
  - Hraun yfir öllu svæðinu 1783
  - Fornleifar allt mannaverk 100 ára og eldra
    - = > Mögulegar sýnilegar fornleifar frá árabílinu 1783-1907

Útilegumenn í Snjóöldufjallgarði?

☀ HEKLA

